

РАДНИЧКЕ НОВИНЕ

ОРГАН СРПСКЕ СОЦИЈАЛНЕ ДЕМОКРАТИЈЕ

Уредништво је у штампарији Радничке Администрација у Социјалистичком Народној Доми.

ТЕЛЕФОН

Редакције 646
Администрације 870

Рукописи се не враћају.
Огласи се штампају по врло јефтиној цени

ПРОЈ 5 ПАРА

ГОДИШЊИЦА ЈЕДНОГ ЗЛОЧИНА

Данашњи дан остаће забележен као један од најкобнијих у историји Балкана; њиме је пре годину дана започео други део крваве балканске драме. Пошто су освојили Турску савезници су се завадили о плен, пошто су сатрли Турке савезници су јуришали једни на друге. 17 јуна 1913 г. извршила је препад бугарска војска на српску; 18 јуна српска војска грунула је на бугарску. Плануо је нов рат, пролило се ново море крви, створена нова мржња, задане нове братске ране. Балкански Савез који је почео задавати бриге непријатељима Балкана разорен је; политика злочина и лудости поново су триумфовале у овом несрећном и напаћеном кутку Европе. Због једног дела заузете територије Србија и Бугарска су извеле на касапницу десетине хиљада ратника; због престижа српског или бугарског милитаризма и због славе српске или бугарске династије српски и бугарски народ пријели су на жртве хиљадама својих синова. Благодарећи румунској помоћи и ратној срећи Србија је победила. Бугарска је сатрвена и унижена, Македонија је остала у српским рукама и наши шовинисти топе се од среће. Ратни ужаси, народне жртве, будуће опасности за њих не значе ништа. У својој грамљивој себичности и тесногрудости они и не слуте да је други балкански рат био злочин; у својој политичкој кратковидости они не увиђају да су слом Балканског Савеза и пораз Бугарске били у исти мах и пораз Србије. Јер рат је увек безумље, а кад га воде два братска народа који су својом историјом и положајем упућени један на други, онда је злочин. А кад се тим ратом постигне само слабење оба народа; кад после рата и један и други морају да траже туђу помоћ коју ће скупо платити, онда је то лудост. Брагоубилачки српско-бугарски рат то и јесте; он значи победу политике злочина и лудости.

После 17 јуна дошао је Букурешки мир. Сатрвене обе ратне стране морале су се повиновати Румунији. Србија и Бугарска које су победиле Турску, дочекали су да им услове мира диктује Румунија. Бугарској је уз то и Турска одузела велики део Тракије, као што јој је и Румунија уплачкала једну велику област. А Србија се поново нашла у свом старом безизлазном положају. Нејака према Аустрији, она је стекла једног новог опасног непријатеља у Арбанији, као што и Бугарска вапија за осветом. Толико непријатеља суседа има још само Аустрија, којој наши политичари и журналисти предвиђају скору пропаст! Наша једина нада и ослонац остаје мађушка Русија, која нас је толико пута оставила на цедиљу кад су то њена интереси захтевали; Русија, која је 1908 дала Босну и Херцеговину Аустрији а која је прошле године издала и саму Бугарску Румунији. Поново смо по-

чели живети од милости моћних и проводити дане и ноћи у страви.

Рат је сатро народну снагу, рат је прогутао и милионе народног богатства. Рат је створио новог непријатеља против којег се мора оружати, рат, дакле тражи нове жртве, иште нове милионе. Из гомиле палих телеса подигао се нов, непрелазни зид између две братске земље; проливена братска крв донела је нове несреће и опасности Србији и Бугарској.

И преврћући овај лист из наше најскорије прошлости ми морамо осудити све оне који су довели до овог покоља. Ми смо знали да се разбојници увек на крају међу собом покољу; ми смо предвиђали слом савеза коме је једини циљ био отмица. Балкански Савез, како су га склопили Пашић и Гешов био је једно војно предузеће; кад је постигао што је хтео, он више није имао циља; кад се савезници нису могли погодити око плена, они су се потукли. Али ако милитаризам није способан да створи трајније везе, он не мора свуда проливати крв; ако нису могле да створе велику балканску заједницу српски и бугарски државници нису морали загазити у злочин, нису морали запливати у крвави рат. А за њега су у подједнакој мери одговорни и српска и бугарска влада, и српски и бугарски генералштаб, и српска и бугарска буржоазија. И једни и други нису се плашили крвопролића, и једни и други нису водили рачуна о народним жељама и балканским интересима. Српска и бугарска буржоазија и њихови политички представници показали су не само да су неспособни за политику општих балканских интереса, политику слободне и независне Балканске Заједнице, него и да се свеколика њихова политика заснива на гурању народа у узајамно клање и проливање крви.

То је једина корист што је српски и бугарски народ могу извући из своје крваве трагедије. Буржоазија на Балкану неспособна је да испуни историјски задатак који предстоји Балкану; њена политика је политика упропаштавања народа, сатирања народних снага. И бугарски народ већ је изрекао своју пресуду: на изборима, он се оба пута изјаснио против политике својих управљача, гласао за политику која води миру и братству међу балканским народима, политику Балканске Федерације коју заступа социјална демократија. Кроз месец и по дана и српски народ имаће да да свој суд о политици српске буржоазије. После неизбројних ратних жртви и српски народ ће, надамо се, поћи за примером свог бугарског брата, коме је и против своје воље морао задати непроболну рану. Јер само гласајући за социјалну демократију српски на-

род ће манифестовати своју вољу за миром и благостањем како у Србији тако и на целом Балкану.

На брзу руку

Ризичак посао

У последње доба нешто су много учесници ашентата на краљеве и на престолонаследнике. И што је најинтересантијше, ти ашентати све чешиће усјевају. Извезбао се некако свети, па погађа од прве! У веку Демократије и Револуције, краљевски занат, као што се види, постао је врло ризичан. Мени се чини да би се за смртне случајеве у појединим бранима рада могао поставити овај ранг: највише гину на раду рудари, па онда краљеви, затим грађевинари, па за њима редом остале професије. Све

су шурије краљевске скеле, све су слабије греде на којима се подижу престолои.

И што је најнеутиешније, нема нимало изгледа да ће се побољшати услови рада у овој брани. У краљевском занату, ризик постаје све чешиће а смртни „случајеви“ све чешићи. И док имамо закон за заштити радника од несрећних случајева при раду, закон који их чува од машина и трансмисија, дошле никако не може да се ишћиније неки закон који би могао да сачува краљеве од бомби и од бровинга. У данашњем друштву зашћинени су чак и зечеви, а само нису грешни владоци!

Неправедан је овај режим у највећој мери. Нису у њему пошћинени само пролетери; исто су штако у њему унећинени и краљеви!

Човек што се смеје.

Изборна борба

Збор за кандидацију

Партијска организација у Крагујевцу сазива збор својих чланова на коме ће се извршити кандидација посланика за варош Крагујевац. Збор ће се одржати у суботу у вече, 21 овог месеца. Дужност је чланова партије да сви до последњег дођу на овај збор.

Једна нужна напомена

Изборна борба почиње и ми се морамо сви у њој ангажовати. На великим и малим зборовима, на конференцијама и при кућној агитацији ми ћемо обавештавати гласачки свет о нашем програму и нашем раду, пронаћи наше идеје, сејати семе социјализма. Уз то има да дође штампана реч, изборне брошуре и летећи листићи.

Али један од најважнијих задатак свих наших агитатора и другове мора при изборној агитацији бити распрострањавање социјалистичке штампе, Радничких Новина у првом реду. Нама није циљ да придобијемо гласаче већ да створимо обавештене присталице, социјалистичке борце. У брзој изборној борби свету који нам прилази не можемо дати све што му у социјалистичком знању оскудева; везе које ће са тим светом наши агитатори створити при изборној борби биће кратког века ако их не буду пратиле дубље и трајније духовне везе, везе преко литературе и штампе. Ако хоћете да имамо солидан и поуздан гласачки кадар, ми му морамо пружити нашу литературу. То је неопходно.

С друге стране сад је најпогоднији моменат да наш орган Радничке Новине, продру и у најзачаченији кутак. Изборна борба протреса духове, оживљује интересовање. То су моменти кад новине купује и чита и ко то иначе никад не чини; то су моменти кад наш орган најлакше може освојити читалачку публику. То је факат који је потврђен многобројним искуством из изборних борби, код нас и на страни.

У овој прилици треба да се угледамо на наше француске другове, који су у скорашњој изборној борби, поред сјајних

изборних резултата, постигли и огроман успех у растурању штампе. За четири месеца изборне борбе они су само у Паризу и околини сћекли двадесет и неколико хиљада нових претплатника.

А придобијање неколико хиљада нових читалаца Радничких Новина за нашу Партију је исто тако велики успех као и придобијање нових десетина хиљада гласача. Ово друго је несумњиво, оно прво исто тако се лако може постићи само ако се у изборној агитацији никако не буде сметало с ума.

С борбом против корумпивног буржоаског режима морамо напоредо водити борбу против корумпиране буржоаске штампе; придобијајући нове гласаче морамо придобијати и нове читаоце „Радничких Новина“.

Напомена редакције

Настају дани изборне борбе. Наш лист треба у првом реду да буде њој посвећен. Због тога, принуђени смо да до 1 август, на место рубрика: Политички преглед, Интернационални животи, Балкан и Жена, уводимо нову рубрику: Изборна борба. То не значи да се оне ствари неће пратити; само, због малог простора листа, о њима се неће моћи стално сваки дан, као досад писати.

Нама је жао што тако поступамо, и ако тако морамо да поступамо. А ако је читаоцима жао — онда нека се поштруде и нека прикупе још две три хиљаде читалаца и купаца Радничких Новина, па ћемо онда, на великом формату, бити у стању да пратимо све што треба да се прати.

Изборне брошуре

Скреће се пажња организацијама да одмах набаве у што већим количинама ове брошуре које су посвећене изборној борби:

Порези, од Д. Туцовића.

Селак и његов сјас, од Подриња.

Закон о радњама и његови противници, од П. Павловића.

Брошурама је цена по 5 пара. Рабат је 30%.

За агитацију

Социјалистичка организација у Шапцу приређује у недељу на Петровдан, 29 ов. м., у „Куршовачи“, велики летећи концерт ради стварања материјалних средстава за изборну агитацију. Почетак тачно у 2 часа по подне. Улазна цена за самца 0-50 д., у породици 0-40 д. Добровољни прилози се примају са захвалношћу и имена приложнице ће се иштампати у плакатима.

Концерт ће бити врло интересантан. Поред позоришног комада „Његов јубилеум“ биће још деције шрке, шрке у цаку, касачке шрке и најзад игранка. Позивају се другови из Шапца да у што већем броју посетите овај концерт.

Кандидација за подрински округ

Окружна конференција у Шапцу ради ушћрђивања кандидатске листе за округ подрински одржати се у недељу, 22. ов. м., у 8 часова пре подне у хотел „Касини“. Позивају се другови из овога округа да у што већем броју посетите ову конференцију, како би изабрани кандидати били прави израз жеље свих наших бирача у округу подринском.

Опомена

Атентат у Сарајеву заталасао је јавност целе Европе, и свакако да ће се о њему тек много да пише и говори. Ко зна заплети због тога мислити; у сваком случају, прејучерањег пуцњаја јену заглашиће за нешто сву лупу изборних талаца Србији и скренуће за општу пажњу са судбонотрашње политичке борбе смо већ једном ногом за-

Није потребно ни наглашавати да се ми овом атентак радујемо. То није због неке жне сентименталности коју казује наша буржоаска штампа она штампа у којој људождерски апетити и утињски инстинкти. Ми нисмо оних који подбадају на вање крви а кад то на онда проливају лажне сузе. Се пролије и крв ако то уст и ако ће пасти на плодно штвено тле. Има у Историји или још тачније у Праисторији — јер по тачној констатацији Маркса и Енгелса ми још увимо у праисторијском периоду — догађаја који су грозни а који су потребни, ствари које су крваве али које су користне.

Овде то није случај. Уклоњен је један престолонаследник; доћиће други. Уништен је несумњиво представник једне реакционарне, империјалистичко-клерикалне струје у Аустрији; али нису уништени они на чијим је раменима он стајао и који ће још данас истаћи другог.

По томе, овај атентат је бесплодан. Али то није све. Он ће сад дати повода за бесомучно гањање свију истакнутијих српских националних елемената у Аустрији; а још више, он ће бити знак за бесомучан јуриш реакције на наше социјалистичке организације у Босни и Хрватској. Два метка који су погодили Франца Фердинанда и грофицу Хохонберг погодили су, врло вероватно, у исто време и наш партијски и синдикални покрет у Сарајеву.

По томе је овај атентат штетан. Но ни тиме нису исцрпљене све његове евентуалне последице. Тек ће сад криза у односима између Србије и Аустрије, криза која је била хронична, постаги акутна. С разлогом или без разлога, Аустрија ће оптужити Србију као инте-

лектуалног извршица овога зло-
чина. И кад смо, у децембру
1912, стајали на ивици ратнога
амбиса због увреде једног ау-
стријског консулчића, Прохаске,
ко може предвидети шта све
може наступити због убиства
једног аустријског наследника
престола?

По томе, овај атентат може
бити за све нас и *фаталан*...

Па ипак, он има бар једну
доброту страну. Он је једна стра-
шна опомена аустријским и ма-
царским власницима да се више
не може, као у Средњем Веку,
титрати судбином читавих на-
рода. Он је један доказ да је
отпорна снага једне нације, кад
брани своју егзистенцију, неис-
црпна и да њени акти, кад је

доведена у такав положај, могу
бити безуспешни али да увек
морају бити страшни.

Зашто је Франц Фердинанду,
који је знао врло добро за ра-
сположење које код Срба према
њему влада, зашто му је тре-
бало да иде у центар нашег нај-
отпорнијег националног елеме-
нта у Аустрији, и то да иде баш
на дан када се цео народ налази
у извесној болесној раз-
дражљивости, у некој врсти па-
триотске екстазе?

Да ли је то била случајност
или је то била очита намера?
Да ли је то била непажљивост
или је то било изазивање?

Било једно, било друго, пре-
скупо је плаћено.....

Из дана у дан

Повратак г. Пашића. Телеграм
о трагедији у Сарајеву затекао је
сина у Нишу председника владе
г. Пашића. Он је одмах наредио да
се спреми други воз, па се вратио
јуче у Београд, заједно са мини-
стром грађевина г. Јов. Јовановићем.

Рад државног одбора. Јуче је
државни одбор тражио од министра
унутрашњих дела да га извести о
томе: колико има гласачких места у
Србији, а од министра финансија,
колико има пореских глава, да би
према томе могао одредити број на-
родних посланика.

Смена директора друштва.
Према гласовима који круже у кру-
жним чланова управног одбора
бродарског друштва, дирек-
тор друштва г. Сава Кукић,
који са тога положаја, због
болести и због штете, коју
је тим штрајком претрпело.

Ка Народном Позори-
шћу недеље отпочеће рад на
предњег дела зграде На-
родног Позоришта. Привремена а-

рена подићи ће се у војничком ма-
њежу, код Цветног Трга.

Орјенталне железнице. Јуче
је била прва седница делегата ау-
стријске владе и наших, о откуп
оријенталних железница које се држе
у сали Железничке Дирекције.

Седници председава г. Влада Мар-
ковић, директор железница.

Жалбе радника на прузи. По-
водом радничких жалби, против пре-
дседника Подуци и Корнели итали-
јана, који граде нову жељезничку
пругу од Кочана до Мердара, — Ми-
нистар Народне привреде, предузео
је кораке, да се радници на овој
прузи неупотребљају на прекovre-
мени рад, као и да недељом буду
ослобођени рада.

Извоз закљаних свиња. Аустро-
Угарска влада дала је неограничену
дозволу српској влади да дозов
и клање дебелих свиња, које се месо
извози за Аустро Угарску.

Према томе ниједном извознику
— трговцу, није више потребна пи-
смена дозвола нити молба за довоз
свиња.

Закон о радњама и држава
од Филипа Филиповића.

Малтусианизам и Социјали-
зам, од К. Кауцког.

Развиће женскога питања до
XIX века, од Лили Браун.

Из партијског живота: Наш
рад на селу, од Рад. К. Тасића.

Књижевни преглед. М. В. Је-
ремић: Есеји из школске поли-
тике, од Р. К. Тасића.

Са овом свеском истиче друго
тромесечје *Борбе* за ову годину,
стога обраћамо пажњу свих по-
вереника и осталих другова да
обнове претплату и да прикуп-
љају нове претплатнике за наш
часопис *Борбу*.

На посао!

Управа Секције месне орга-
низације „Палчудла“ одржаће

седницу у уторак 7 јуна, у 7 сати
у вече, у друштвеном стану. На сед-
ницу се позива и секретар савеза др-
водељских радника.

ИЗ РАДНИЧКЕ КОМОРЕ

За избор Суда Добрих Људи у Београду

Радничка Комора је упутила сле-
дећу представку Суду општине Бео-
градске:

„Суд Добрих Људи у Београду
изабрат је у Јуну 1912 године а од-
мах затим је уведен у дужност. По
чл. 109 уредбе о Суду Добр. Људи
овај привредни Суд требао је функ-
ционисати до Децембра 1913 год.,
тад је се требао извршити идући
избор судија према одредбама у о-
дељку другом ове уредбе. Али у
след нередовних прилика у земљи
тај се избор још није могао извр-
шити. У току ове две године од
како постоји Суд Добр. Људи мно-
ге су судије отпуговали из Београ-
да, многи су у рату погинули а мно-
ги променили своја занимања, услед
чега су се спорови веома полако
решавали, рочишта су се због не-
доласка судија одлагала и на крају
крајева тужбе су се све више и ви-
ше нагомилале. Поред заосталих
спорова због рата и Суд Добрих
Људи није био у стању одговорати
свом правом позиву.

Да би се томе једанпут стало на
пут Радничка Комора умољавала Суд
општине Београдске, да у најкраћем
времени изврши избор Суда Добрих
Људи, који је требао да буде још
у Децембру 1913 год.

За аутономију Суда Добрих Људи

Суд Добрих Људи суди просто,
кратким поступком, он је потпуно
аутономна, независна установа; пре-
суде овог суда су извршене у року
од три дана. Тако то пише у уред-
би о Суду Добрих Људи, тако ре-
зонују сви паметни људи, који су
чули за Закон о радњама. Али зато
сасвим друкчије мисли г. шеф при-
вредне инспекције Г. Сима Авра-
мовић.

Овај господин противно уредби о
Суду Добрих Људи и Закону о рад-
њама извршио је лично један гадан
атак на аутономију Суда Добрих
Људи у Београду, Он је на основу
једне послодавчеве тужбе противу
донете одлуке београдског Суда До-
брих Људи отишао лично у овдаш.
канцеларију Суда Д. Љ. и тражио
од деловође да се поништи донета
пресуда и да се одреди ново рочи-
ште. Одмах је о томе био извештен
председник Суда Добрих Људи, ко-
ји је одбио овог незваног бирократа
од незаконитог мешања у рад овог
аутономног Суда. Ова је ствар била
констатована на IV пленарној седни-
ци Радничке Коморе и главни кри-
виц овог догађаја баш је био ту у
улози владиног комесара и поку-
шао је дати неку тобож исправку
како он има на то право по чл. 144.
Зак. о радњама, али је био ипак по-
ново нападнут за свој незаконити
атак на аутономију Суда Д. Љ.

Одавно се осећа да неко води
шајну и подмуклу борбу противу

социјалне политике и није се знало
да је то. На крају крајева обело-
дањује се, да ову одбрамбуну улогу
врши баш шеф привредне инспекције
г. Сима Аврамовић, онај човек који
је позвао по природи свога по-
љаја да шипши, гаји и усавршава
радничко законодавство.

Из унутрашњости и Нове Србије

Човеку што се смеје

Друже, нама је веома симпатично
ваше смејање. Када се ви смејете,
онда се и ми смејемо. И замислите
сада један смех, један кикот од не-
колико десетина хиљада душа. То
је огроман смеј! Он мора да нару-
ши гробну тишину и да узнемири
све оне, који у спокојству живе.
Наше смејање, то је неспокојство
за сву буржоазију.

Пророк Јеремија је плакао за Из-
раиљем. Он је то своје јадиковање
описао у једну књигу која се зове
„Плач Јеремијин“, а налази се у
„Св. Писму“.

Пророк Исаија, на супрот њему,
вели: да је највећи пророк овај про-
рок, који се смеје. Исаије се увек
смејао. Он је био памтнји пророк.

Нама је изгледа додељена улога
да исправљамо погрешке свију и
свакога. Почев од свезнајућег; пре-
мудрог и доброжелатељног у цркви,
па до најглупег, који по милости
својој и управља народима, ми све
морамо да исправљамо. И ми опет
све те њихове будалаштине и по-
грешке премудрих и глупих, свезна-
јући и незнајући, славних и грубих
исправљамо са чистим и благим ср-
цем — смејући се.

Радисав Ђорђевић и Ристосија Ни-
колић из М. Пожаревца, заволе се,
и Ристосија оде Радисаву на брачни
живот, и 2 јуна ове године хтели
су се венчати у олд. цркви у М.
Пожаревцу. Но не лези враже. Пред
брак се сада испречи поп *Ашанасије*
Вучићевић који није хтео да их вен-
ча, због неких малих церемонијал-
ности, циљајући ваљда, да тиме те
церемоније добро од грешног Радис-
ава наплати, као што је то истога
дана учинио са Марком Илићем ов-
дашњим, од кога је за благослов
при венчињу његовог сина наплатио
(40) четрдесет динара. Али грешни
Радисав и Ристосија те церемоније
нису могли поднети и врате се ку-
ћи невенчани, и ако је ту био и кум
и стари сват са дешом. — Али се
поп Таса сада досети, па напише
представку општинском суду: *да суд*
нареди Радисаву и Ристосију, да на
пише молбу цркви да их поп Таса
венча.

И тако капа праведни Бог цркве
није хтео да излије своју милост и
да благослови Радисаву и Ристосију
преко поп Тасе, онда се поп Таса
окреће грешним самосталцима, да
они то учине: г.ј.: да нареду да се
прими благослов поп Тасе, и свете
мајке — Православне Цркве. Овде
не важи она Христовна наука: Већ је
настало време када ће се прави бо-
гомолци молити Богу духом и и-
стицом, јер Бог хоће таково бого-
мољце. *Ев. по Јов. Гл. 4. ст. 23.* Јок,
то не помаже. Поп Таса је већи ре-
форматор од самога Христа. Код

Крајње је време најурити овога
господина са положаја шефа одсека
за социјалну политику и упутити га
на службу фабрикантима и еснаф-
лијама. Лажна маска привредног ин-
спектора мора бити што пре скину-
та са његовог лица.

Њега више не важе молитве ни Бо-
гу ни ђаволу, ни рају ни паклу, док
се не напишу на бланкет-хартији и
не пошаљу Богу преко самостал-
ских и фузионашких судова и пра-
вославних попова.

И ми се непрестано чудимо, што
се и поред свег благослова од стра-
не цркве и попова, које они на о-
вај свет изобилно изливају при кр-
штењу, венчавању и т. д. опет ра-
ђају кљаси и сакати, слепи и бо-
гаљи, хромии и губави, глухи и узе-
ти, суманути и са сухим рукама и
ногама, и што је и сам буржоаски
режим сав кљавак и губав!

Михаило Гајић
економ из М. Пожаревца

У име Њ. В. Капитала

— И Лесковачки привредни суд је
у служби фабриканата, —

На челу лесковачког првостепеног
суда као председник налази се Ата-
насије Димитријевић грк. То је стар
човек, лично исправан, врло педан-
тан, труди се да буде правичан; али
то је човек без енергије, без уви-
ђавности, без познавања социјалних
прилика, повучен и врло плашљив.
У ери фузионашке најезде, којој ски-
да капу што је председник, он је
лутка и ако то не види. Суд је у
рукама фузионаша и моћније бур-
жоазије Колико смо дознали, утицаји
са стране при доношењу важнијих
одлука врло су велики. Утиче се код
извесних судија новцем, код извес-
них политички. Судије национали-
то су две слаботиње, које никад не-
мају своје ја.

Овога пута суд је постао мизеран,
он одобрава пресуде и решења про-
тиву штрајкаша фабричких радника
онако, како фабриканти хоће. Не
читају акта, не фермају одбрану.
Испуњени мржњом противу радника
судије су постали страшни људи,
јер не примењују законе, већ поли-
тички агитују и раде на угушењу
штрајка.

Кад је пре неки дан начел. сре-
ски четири штрајкача казнио са по
15 дана затвора и одмах их лишио
слободе, на шта по закону није и-
мао права, суд је ту пресуду одо-
брио, одобрио је највећу казну и
солидарисао се са тим да извршење
може бити пре извршене одлуке. Ко-
лико су у суду марили да одлука
буде законита види се по томе, што
су решење у суду потписали четво-
рица судија место тројице. Потпи-
сали су што нису читали, а да су
акта прочитали они би видели да
нема доказа за престављена дела.

Један од те четворице задржан је
у притвору после издржане казне.
Задржан је у притвору за покушај
убиства према жандарму Радосаву
Негосављевићу. И суд је тај при-

Мобек је водио порекло из једне
сјајне и са драконидима сродничке
породице. Демократија ништа толи-
ко високо не цене као племство по
рођењу. Мобек је служио у пингви-
нској војсци, и сви војници су били
из Пингвиније, и волели војску сле-
по. На бојишту Мобек беше добио
крст, одликовање које су Пингвин-
ци више ценили но постеле својих
жена. Цела Пингвинија узе у за-
штиту Мобека, и глас народа који
поче да грми тражаху да се казне
седам стотина сродника Пироа, који
клеветају једнога невинога човека.

Мобек је био племић. Он позва
на двобој седам стотина сродника
Пироа.

„Ви сте окаљали мој образ, пи-
саше им он у једном славном пи-
сму, ви сте распели мјега Бога и
хтели сте моју кожу. Али Вам ка-
жем да ја нећу бити онако трпељив
као он, и да ћу вам ја одсећи ва-
ших седамстотина ушију“.

— Наставиће се —

Потребно је да организације на-
баве и у највећој мери растуре ове
скорашње брошуре:

Против глобациске политике! 0:10
За ратне жртве! 0:20

Рабаш је 30 од сто.

Ф Е Л Т О Н

Хуморан

Кестенар

Тресе се калдрма под точковима
великих теретних кола; као загну-
нути и заслепљени вихаром кише и
града беже пси и хитају људи. Че-
ленке на кућама окрећу се и циче,
полузатворени прозори јече да те
душа заболу, зарђале шарке на ка-
пијама шкрипе, док, из једног уду-
бљења у зиду, као прилепљеног уз
тезгу суседног винарског трговца,
неосетљиви кестенар довикује за-
мрзлим пролазницима: Хајде! врући,
врући, марони!

Колико ли је само и фриволних и
крупних догађаја видео тај човек,
стојећи ту, крај ватре, изложен вет-
ру, пржећи мароне или мешајући
по кестењу, које се кува под овим
црним платном! Колико ли је само
комедија, драма, романских пролога,
новелских епиплога чуо у зимске зо-
ре, при свитању хладних зимских
дана!

Ту је он; у своје дућанчићу па-
ли угљевље, распирује мехом жар
у фуруници и ревносно слуша не-
ретања, торокања и оговарања мле-
карица и вратара.

Мимо њега прођу све маве ово-
га краја, сви пороци околних кућа
Приче из кујна и портирских ложа

износе му, прво, дан и час у који
онога господина на првом спрату
вара жена; затим долазе жалбе
слушкиња; једне се туже на мале
оброке вина, друге, опет, износе
прохтеве својих госпоља, покушаје
својих господара, преране склоно-
сти господске деце.

Колику ли је само хроничку блату
он могао прикупити од дана када
је, привезав кецељу, почео дрешити
велике платнене џакове! Колико
ли су само и умњљати и опорих
речи прошаптали или викнули па-
рови, који су се, у пролазу, о њега
очешали; колику ли је, њему на очи-
глед, пијаница, коцкара и чангрза-
ла притворено! Колико ли је само
несрећних случајева, судара кола,
развијених глава, ишчашених руку,
гомילה света пред апотекама видео,
љуштећи мрку кору кестења, превр-
ћући дрвеним ножем мароне, који
над жаром пуцкају и траскају!

Па ипак, у овом вражјем занату,
живот није ружичаст; ветрова, ки-
ша, снегова, дажда, до миле воље;
фуруница се тресе и стење под сна-
жним ударима ветра; млазовима рас-
тура се дим од кога очи сузе и
пропада грло; угља се брзо троши;
муштерије дижу јаке и журно прола-
зе; никога да стане пред дућанчетом,
а иза несрећника, кроз прозорска
стакла, којим је одвојен од винарске
радње, ређају се и цакле на сточићи
ма, пред огледалима, читави пукови
боца, весела изгледа, као да зову,
у свима бојама, високе и широке.

Како то привлачи, опсењује! Ох, ко
би још смео рећи колика је сласт
шампањаца и ракије? Не гледај у
њих, кукавче сињи; заборави и мрз
и глад и пуне боце и певај, уљка-
во, упорну твоју тугованку: Хајде!
врући, врући марони!

Сатри се, мрзни се, цркавај, рас-
пируј духањем угара; кваси во-
дом твоје и онако већ скуване ру-
ке и испржене прсте, вади кестење,
удиши њину пару, љушти мароне,
пуни њима кесиде и све то продај
ненаситим леранима и закаснелим
женама. Хај! филозофе, хај! нека се
ори, све до ноћи, на мразу припев
твоје беде: Хајде, врући, врући, ма-
рони!

Прев. Р. Б.

Анатол Франс:

ОСТРВО ПИНГВИНАЦА

КЊИГА VI.

Ново доба

Афера са осамдесет хиљада бала сена

ТРЕЋА ГЛАВА

Граф Мобек од Дантилиниса.

Тада се виде мудрост Гретокова: све-
доци нису знали ништа, судије и суд-
ски писари нису знали ништа. Кришом
они долажаху до куле где је био Пиро
слаху му плашљиво питања која он
није могао чути од хујања мора и

твор одобрио. То смо знали и не чулимо се више одлукама лесковачког првостепеног суда, али се морамо запитати, докле ће овако ићи и куда ово води.

Жандарм Негосављевић лако је повређен тупим оруђем 27. маја ове год. Он је потпуно здрав, крече се и виђен је на служби. Градски и срески суд у Лесковцу овакву повреду квалификује као покушај убиства, притвара штрајкаша и *протешкира лично* своје решење код првостепеног суда да се одобри, јер нема основа за притвор. Суд је решење одобрио и сад су сви задовољни: градски судија што му је решење добро, фабриканти што је овим створен преседан за шира хапшења социјалиста и штрајкаша по истом делу и фузионаша што ће ових избора показати „веће успехе“ у Лесковцу ако штрајк пропадне и ако се социјалисте „заплаше“.

Пигмеји и полтрони, чините све што можете, пожурите са тим, јер се помаља рука слободе, која ће да вас задави.

15. VI-1914. г. Лесковац

Једна крајња некоректност

Да наша буржоаска штампа као и свака друга служи безобзирно интересима капитала, то је несумњиви факат. Да при том стоји на много нижем ступњу и да је куд и камо корумпирана, и то смо толико пута утврдили. Али има још једна ствар, која је специјалитет наше журналистике. То је *дивљачка мржња према социјализму и социјалистима, ревност прикривање свега што би нама ишло у корист*.

Наша буржоаска штампа стално нас клевета како нисмо патриоте, а за време балканске кризе, нарочито за време братоубилачког рата с Бугарима, она нас је прогласила и за издајнике ове земље. И при том нам је увек износила као пример немачку социјалну демократију, која је патриотска и брани „интересе“ своје земље. Међутим, баш за време целе Балканске кризе ретко да је прошло и један дан а да понеки буржоаски лист не донесе по који симпатичан чланак за Србију из немачких или аустријских социјалистичких листова. А владин орган, Самоуправа, месецима је попуњавала целу другу страну чланцима из *Арбајтер Цајтунга*, органа аустријске социјалне демократије. Ти буржоаски листови који нас при нашој борби против милитаризма и реакције непрестано користе „империјалистичким и колонијалистичким“ духом немачке и аустријске социјалне демократије, доносили су као уводне чланке, чланке из органа тих истих социјалистичких партија. Доносили их, јер су аустријска и немачка социјална демократија биле најодлучније устале против мешања великих сила у балканске ствари.

Али доносили те чланке, и са задовољством подвлачећи свако оштро место против аустријске спољне политике, наши буржоаски листови никад нису били толико лојални и коректни да кажу како то пишу *социјалистички* листови. И да то њихови читаоци не би дознали они нису преводили ни имена листова, и ако то иначе увек чине. Они који редовно Наје Фраје Пресе преводите са Нове Слободне Пресе, нису никад Арбајтер Цајтунг превели са Радничке Новине.

Тако је и *Штампа* од суботе до нела један пасус из чланка друга *Пернерсторфера*, који је изишао у Арбајтер Цајтунгу. Борећи се против данашњег режима и уређења у Аустрији, он даје његову карактеристику. Нашавши то место у једном чланку „Франкфуртских Новина“ *Штампа* га са задовољством бележи као мишљење једног Аустријанца и искористићу га за своју тезу против Аустрије. Та иста *Штампа* до нела је до сад неколико чланака *Пернерсторферових*, бележећи масним словима да је он потпредседник Рајхсрата, али никад не рече и да је социјалист. Кад би то било незнање, што је онајчасе случај, још би се могло олдростити. Али то овде није случај. Јер су „Франкфуртске Новине“ поменуле и да је Пернерсторфер социјалдемократ*. Али *Штампа*, као и осталим буржоаским листовима, није ишло у рачун да то забележи, јер тиме би тукли сами себе. Тада би свет видео да социјална демократија у свима земљама води исту политику, политику демократије и мира, коју и српска социјална демократија води.

Протестујући против ове неко-

ректности наше штампе, којој нема равне у европској штампи, ми је уписујемо у нов гњев наше „јавне речи“ која пумпа од публике марјаше, а за то јој, место тачног и потпуног представљања догађаја да је тендециозна обавештења и блу-таве сензације.

„Стан за Самца“

Овај ћете натпис наћи готово на свакој трећој кући у београду: један знак више колико кућа у Београду има које од тога живе. Две трећине тих кућа има којима је то извор целокупне egzистенције.

Као човек који сам осуђен да у те куће, мени савршено непознате, улазим и тражим стан, махом ћу наћи по једну бабу са једном кућном и собичком влажним и мрачним у коме је смештено по 4—5 кревета.

Сваки радник самац, са једним незнатним изузетком, нема могућности да плати по 25—30 динара месечно засебну собу, или бар удвоје по 20 динара — колико те бабе или удовице траже. Наш је самац принуђен да прими једну такву собу са 4—5 кревета, подераних спавњих хаљина, без осветљења, пуну стеница и мишева и то за једну цену од 14—15 динара месечно.

Такав је стан бесконечно мизеран! У њега наш самац има доћи тек увече да се без шума, луле и осветљења (јер то би реметило тишину оних који спавају) увуче у кревету из кога се сутра дан заједно са о-свитком дана мора изгубити, да би се опет тек у вече вратио.

Наших је другова једна огромна већина самаца који — узгред буди речено — немају могућности за же-нидбу, те да би могли имати свој стан са својом постељом.

У таквом стану један радник самац апсолутно нема могућности ни да се добро раскомоти а камо ли да по нешто прочита, макар пола сата пре него што ће лећи. Е, то не може, па ма имао и најбоље воље за то.

Овога часа као самац моје се стр-плеше у томе погледу попело до врхунца и под таквим утицајем ја вам пишем ово. Једна чкиљва лам-пица жмури ми готово на столу, која гори да целу ноћ, не би изгорела ни четврт кила гаса, али зато моја газдарица већ гуиња у кујни што ја нисам дошао као обично: да бацим капут и ципеле па да легнем, него сам упалио лампу па нешто пишем.

Моје је уверење да наши друго-ви самци од овога највише пате, јер и кад купе по коју социјалистичку књигу, немају је где прочитати.

У кафани где су намештене разно-разне драгоулије за уживање дру-штвених паразита и думпова, не могу да читају. Ту су свирачи, певачице, проситутке, пијанице и сво друшт-вено благо. Треба ли дакле код ку-ће, у стану, е али ето ту вам је још црпе! Ту вас дочека по нека бабу-скера која са детективском пажњом прати сваки ваш покрет и која је у млађим годинама била собарица, певачица, проститутка или тако шта, а сада под старост неке су постале лезе а неке узимају станове да би у њима могли држати самце и од тога живе. На томе и каријеру жи-вота завршавају.

Има до душе и наших жењених другова и у породици који држе самце и где је јадном другу самцу много боље, али њих је веома ма-ли број. Они се просто не виде иза ових које наведосмо.

Желети је да жењени другови који држе самце примају у стан ор-ганизоване раднике самце, јер ће се и са психологијом у кући пот-пуно слагати, зато што су у ствари и једни и други чланови једне исте породице, чланови Социјалне Демо-кратије.

У кући ће једни другоме бити много приступачнији; сагласност ће по сваком питању — у колико се на стан односи — бити лакше по-стигнута, а другови самци ће од тога имати огромне користи, јер ће моћи да читају колико толико.

Ове професионалне газдарице са-маца треба енергично избегавати.

С. Станковић.

Ко хоће да се упозна са маркс-истичком науком и штај нека буде сил-ни претплатник и читалац соци-јалистичког часописа *Борбе*. Цена на годину 8, за пола године 4, за шри месеца 2 динара.

Другови, читајте „Борбу“

Писмо једног читаоца

— Уредништву „Радничких Но-вина“ —

Ја сам већ претплатник „Раднич-ких Новина“. Ових дана када ми истиче претплата послаћу вам је у-напред за целу годину, зато што је ваш лист једина народна читанка, која се уређује силно и језгровито.

Као год што се у целом свету со-цијалистичка штампа сматра за нај-озбиљнију те има највише читалаца, тако су и код нас једине „Радничке Новине“, које за љубав марјаша не износе којекаке куперске ствари и измишљене сензације, које се у па-метном свету у друштву не би смеле ни помислити а камо ли још јавно на-писати на штету морала. Али шта ће те кад литерарни укусу још није пре-чишћен. Само код нас могу да се чи-тају које какве измишљене „Палилу-ке“, „Марино Маринели“, „Грбона“, „Цек Трбосек“, „романи краљице Драге и Наталије“. Публика мисли да те „романе“ треба читати што су од-неких признатих писаца или што су ле-пи, од чега су они много далеко, и да они због тога излазе, а не сећа се, да се тиме хоће све више мар-јаша да испумпа, и да се човек за своје рођене паре хоће да заглупи и одржава у незнању, које је највећи непријатељ свему.

Више него све школе, универзи-тети и поповска причања о судбини ако је богат или сиромаш, да му то долази од Бога а не од људи, док и хорав човек може да види да то није истина, јер Бог и да постоји на првом месту не би био неправичан, кад су му сви једнаки. „Радничке Новине“ имају заслуге за народно просвећивање. Оне не заварвају свет о судбини и на ленствовање него на рад и борбу, и ко прати „Радничке Новине“, тај познаје дру-штвени живот и боље му школе не треба.

Верујте да све док нисам почео чи-тати „Радничке Новине“ нисам знао, што но веле, „на чем жито расте“ и живео сам само да је скупили ле-баци. Сад, бога ми, не би се трампио са многим квалификованим гусанима.

Зато, што у „Радничким Новина-ма“ имамо јединствене политичке чланке, све домаће и стране — исти-ните — вести па и из науке и књи-жевности, немам потребе да бацам марјаша на ону жуту продану и не-поштену штампу, у којој за новац можеш и неправедну ствар бранити, а то је жалосно и за појединца, а камо ли за журналистику.

Само кад би још и формат пове-ћали, сигуран сам да би одједном имали дупло више читалаца. То је врло важно, нарочито сад пред на-родним Судом, те би имало великог успеха! Нека се свуда чује ваша по-штена реч. А шта има лепше него борити се за правду, за право, за будућност!

Р. А.

Окружна конференција На Тимоку

Одржана у Књажевцу 1. Јуна 1914. г.

Пошто је говором друга Туцовића завршена дискусија по овоме рефе-рату, почео је да реферисе.

5. О социјалистичком програму
Друг Свјетозар Лазаревић, учитељ.
Наш програм се битно разликује од програма свих буржоаских партија. Наша Партија, социјална демокра-тија, када излази пред народне масе, она им не износи обећања и варљиве наде, већ им објашњава под каквим друштвеним приликама и којим на-чинима могу оне саме да се боре за своје интересе и циљеве. Референт је на првом месту обратио пажњу на објашњење крајњега циља социјал-не демократије: *укидање данашње-га друштва заснованог на приватно-ј својини над средствима за произ-водњу и завођење социјалистичког друштва са заједничком својином*. Данашње друштво одликује се тиме што у њему постоје у главном две класе, *радничка и капиталистич-ка*. Ова прва нема ништа друго сем своју радну снагу коју продаје а ова друга држи сву власт у својим рукама зато што располаже сред-ствима за производњу помоћу којих врши експлоатацију над радницима. Због тога се радници удружују у своје организације и! помоћу њих а кроз социјалну демократију, воде борбу за поправку свога положаја а за коначно уништење данашњега друштва које почива на приватној својини. Јер приватна својина је узрок томе што данас једни имају много а други немају ништа, и ако највише раде. *А када се буде завела заједничка својина, онда ће сви радити, али ће сви и имати*.

Од садашњих захтева социјалне демократије, референт истиче да

наша Партија тражи *ошће право гласа за оба пола преко 20 година*. Она је тај свој захтев истакла још од почетка свога организовања као један од најважнијих својих захтева, јер је свесна да ће се њен утицај само тако појачати и да ће њена борба против распикуће политике свих буржоаских партија само тако имати успеха ако на биралишту буду заступљени најшири народни слојеви. Јер, када радници и широки народни слојеви могу да гину за „отаџбину“ — и то сви без разлике, — онда они треба да имају бар једно право: *право да решавају о својој судбини* (Тако је!).

Трећи захтев наше Партије јесте: *укидање милитаризма и завођење народне обране*.

Када наша Партија тражи укидање стајаће војске, она то чини због тога што је стајаћа војска највећа опасност за мир међу народима. Докле год буде постојала стајаћа војска, све дотле народи не могу бити спо-којни, све дотле ће се они налазити на прагу ратних опасности. Мили-таризам, сем тога, много кошта наш народ. На милитаризам се троши више него на две-три друге гране државнога живота. Милитаризам су подржавале а и сада подржавају све буржоаске партије, а нарочито ра-дикална партија. Због њега су за-кључивани многи зајмови: због њега је земља задуживана, и стога ми мо-рамо, нарочито после ових ратова, подићи силан глас против милита-ризма а за увођење народне од-бране (Одобравање).

Четврта тачка нашега програма је: *бесплатност наставе и наставних средстава*, то ће рећи ми тражимо да школовање по свима школама и средства за учење буду бесплатни. Ми тај захтев истачемо стога што је данашње школовање *монополи-сано*; данас се могу школовати само они који су имућног стања, дакле, богаташи. Сем тога, настава у да-нашњим школама — нарочито у на-родним школама — скроз је затро-вана гадним шовинизмом. Данас се ученици не спремају да буду добри и ваљани грађани ове земље, већ затучани шовинисти који ће верно служити интересима буржоазије. Ме-сто да народ просвећују, да отварају што више школа, све наше буржоаске партије са радикалном на-челу воде једну антипросветну поли-тику, дајући на просвету врло мало (Тако је!).

Пета тачка нашега програма је: *бесплатност лечења*. Ми тражимо да се сви грађани наше земље, без обзира на имовно стање, *бесплатно* лече. Јер данас велика маса нашега народа пропада само стога што није у стању да отиде код лекара и да купује лекове (Одобравање).

И, најзад, *укидање свих посред-них пореза и завођење прогресивног пореза на доходак*.

Данас наша држава врши орди-нарну плачку над народним масама помоћу посреднога пореза, помоћу такса, монопола, царина, трошарине и т. д. Ти посредни порези су код нас већи него игде, и они у толико више оптерећују народне масе у ко-лико су оне сиромашније. Ја нећу овде износити цифре, јер је то мој претходник референт учинио, али да би показао колики су ти порези, до-вољно је да кажем да они чине две трећине нашега буџета.

Против те и такве пореске поли-тике коју води радикална партија и која силно оптерећује и вас из ва-роши и вас са села бори се једино социјална демократија. Зато је вама дужност да се стављате под њену заставу, те да поведете борбу не само против такве политике већ и против целог данашњега друшт-венога поретка. (Одобравање и пљес-кање).

(Свршиће се)

Радничким Новинама Београд

Друже Уреднице,

Молим Вас да ми дате места у нашим *Радничким Новинама*, за неколико редака.

У „Балкану“ је, од 13. ов. мес., просуо противу мене масу клевета и увреда Бривоје Вуковић типогрф-анархист, клеветник и т. д. —

Пошто и сувише ценим углед *Ра-дничких Новина*, то и не мислим да заузем већи простор ради таквих типова. Другова и пријатеља ради, саопштавам, да сам клеветника тужио суду и за увреду и за клевету.

С другарством поздравом,
Илија Ђ. Милић

СИНДИКАЛНИ ПРЕГЛЕД

Привредни инспектор у Вајфертовој пивари

Почетком 1913 год. *Радничке Но-вине* донеле су чланак са табелом о дужини радног времена у Вајфер-товој пивари у Београду. Изнесен је том приликом страشان факат да у Београду готово уз сам вид Ми-нистарства Народне Привреде, под-носом привредних инспектора 27 радника раде 14, а 15 радника 16 часова дневно, и да сви остали рад-ници, изузев 2, раде преко 10½ ча-сова дневно. Још одмах овај чланак јавно је оптужио привредне инспек-торе за невршење своје дужности али се ипак очекивало да ће они погођени овом оптужбом после тога учинити употребу својега позива и права. Али ако јавне оптужбе утичу на културне људе оне на наше при-вредне инспекторе не утичу ни мало. И после овога чланка они су ћутали, због чега су на себе из дана у дан примали све већу одговорност. Најзад је Радничка Комора почетком априла месеца ове године морала упутити акт министарству тражећи да привредна инспекција у Вајфер-товој пивари спроведе радно време од 10 часова дневно. Чекало се, и чекало врло дуго да се по овоме акту предузму кораци. Али узалудно! Акт је остављен да на њега пра-шина пада. Најпосле су секретар Радничке Коморе и секретар дрво-дељског савеза ишли лично код при-вредних инспектора и енергично за-хтевали да се изврши инспектирање радног времена код Вајферта и да се уведе десеточасовно радно време. После овога захтева и чекања од скоро 2 месеца пре неки дан био је тамо привредни инспектор кога они који су требали бити саслушани ни видели нису. Ови су сазнали само толико, да је инспектор био и да је од шефова одељења тражио обаве-штење. И из овога инспектирања као и из свих досадањих види се да на-ши привредни инспектори, за раз-лику од инспектора у другим зем-љама, теже да се на овај начин про-чују. Резултат овог инспектирања није имао за последицу ни з-кунд смањивање ранијег радног времена. Предајући ово јавности стигомо се и овом приликом да вимо да наши привредни инспек-тори нису имали немају смисла за култ и социјалну политику па ма ко-они били представници тога др-штва у овој земљи. Сва њихова со-цијална политика води све већем раздражењу радничке класе и нека-им ни мало не буде необјашњиве крајња козенквенца револта радни-чке класе.

Последњи час

Аустријски листови о атенту

Беч, 16. јуна. Сви листови носе некролог о покојном на-војводи Фрањи Фердинанду. пишују његову трагичну смр-тинску изјаву својства и вр-не покојника, којима је задо-опште искрено поштовање. Р-рочито хвале његове заслуге усавршавања војске и флоте завршују са изјавом, да су сви народи монархије искупили једнодушно око цара, који поново дао примера свога ј-наштва, начином на који је при-мио вест о атентату. Више ли-стова изјављују сумњу да је а-тентат спремљен из политичких разлога.

Анти-српске манифестације

Загреб, 16. јуна. Синоћ је велики број студената прошао у групи глав-ним улицама, носећи хрватску за-ставу умотану црним велом уз ан-ти-српске узвике и уједно кличући: Слава и част надвојводи Фрањи Фердинанду и војвођини Хоенберг.

Огромна маса света изјављивала је своје гнушање због атентата ан-ти-српским манифестацијама и лула-њем прозора на згради Соколског Друштва и на редакцијама „Новости“ и „Покрета“, као и на дому Српског Трговачког Друштва.

Полиција је растерала манифестан-те. Манифестације су се догодиле и пред Српском Банком. Листови из-јављују гнушање због атентата и веле да хрватски народ стоји дубо-ко ганут пред ковчегом љубљенога престолонаследника.

Председник загребачке општине објавио је манифест о жалости хр-ватског главног града.

* Види Frankfurter Zeitung, № 170, 4-tes Mongenblatt, уводни чланак: Ist Osterreich lebensfähig (Je ли Аустрија способна за жи-вот?).

ИЗВОДИТЕ ПОСЕТИТИ РАДЊУ

„Кавалер Моде“

Краљ Милана ул. бр. 16. до „Балкана“

30%

и нешто мало више уштеди сваки поштовани купац који посети ову радњу
Услуга брза и тачна.

— Колосални избор готовог мушког и женског одела —
Од 1. маја радња постоји где је била кафана „Златна Славина“
За унутрашњост шаљем уз доплату.

С поштованијем
АВРАМ Ј. ЛЕВИ „Кавалер Моде“

169,6—15

Телефон 1896.

ЦЕЛОКУПНОГ ЛЕКАРСТВА

Др. М. Селаковић

зубни лекар

саопштава својим пацијентима да се од 1. маја ове године због увећања ателеа преселио из зграде „Дом Анкер“ у

— ГРАНД ПАСАЖ —

Стан на првом спрату. Улаз из Кнез Михаилове улице и Обилићевог Венца.

160,7—10

КОЖАРСКА ТРГОВИНА

САБО и КОСТИЋ

Коларчева ул. бр. 9. Телефон 279.

ПРЕПОРУЧУЈЕ СВОЈУ СЛЕДЕЋУ РОБУ:

За обућаре све врсте коже као: бокс телећи, бокс јунећи, шевро француски, америкашки и немачки; јона кропона у целим кожама и полуткама из најбољих фабрика, окрајне и све остале коже као и све врсте ситница које за обућаре припадају.

За папуције јона енглеског, сомота веженог и штампаног.

За седларе коже за седишта свињске и кравље, ваетне, дрвенице и остало.

За ћурчије све врсте коже у боји: црне, жуте, и црвене, зелено тирше, напустака, игала и конца.

Поред именоване робе имамо још и следећу робу на стоваришту:

Папуча, мушких, женских и дечијих, кожних, сомотских, плишаних и вежених у свима врстама израде и продајемо на туце и на 1 пар.

Сунђера за прање кола, јеленске коже за прање кола, чишћење адиђара и прозора.

Мушеме за столове и кревете у свима врстама.

Цираде за покривање кола, вагона и робе на комад и на метар.

Сву робу продајемо са умереном и солидном ценом на више и на мање.

Робу шаљемо поштом, лађом и железницом, а свака се поруџбина тачно и брзо извршује.

122 9—60

ПОМОДНО-ГАЛАНТЕРИСКА ТРГОВИНА

ПЕТАР ПЕТРОВИЋ и БЕЛОВИЋ

БЕОГРАД, Кнез Михаилова улица

Добила је за наступајућу сезону у великом и укусном избору Мушких шешира: филцианих, меканих, црних у свима најмодерним бојама. Сламних шешира свих врста. Мушких кошуља, белих и у боји, крагнова, манжетни. Машни најмодерних, обућа и свих других помодно-галантериских артикала.

Цене су врло солидне и утврђене. Поручбине из унутрашњости извршујемо одмах.

175,6—10

ПАЖЊА МАШИНИСТИМА, МЛИНАРИМА и ЛОЖАЧИМА

НОВО!

ЕЛЕКТРО-ТЕХНИЧКА РАДЊА

— Стеваковић и Стакишић —

Краља Милана ул. бр. 3.

Добила је у великом избору разне машинске робе, као: машинских кајиша, опуте, азбест пакунга у таблама и гајтана сувог масног и графитираних мазалица за зејтине и маст, стаклених цеви за водоказе, манометри и вакуметри, панцер фењера за вршалице. Разних алата за машинисте и све друге техничке робе.

Цене солидне, услуга најбржа. За унутрашњост и нове изјаве шаљемо однах робу уз повуку.

162,8—10

НОВО ТРГОВИНА НОВО

Помодно Мануфактурна Платнарска ИСАКА МЕДИНЕ

Кнез Михаилова улица бр. 8.

Добила је у великом избору за женске тоалете шифофа, свиле кресина воала, маркихејта ејонжа, делина панаме, фулзра, шикераја и разних других тканина, као и дугмад, рекла, шила, позаманџарије крагне, шнале, свилене панџлике, свиле нове шотшиш, и разног украса за исте.

Платна на комад за сваку употребу и то по цени од 16 дин. комад па на више препоручује за врло доброг без штирка.

На захтев шаљем мустра. — Цене су умерене и утврђене.

170,7—20

Нова апотека у Београду

Д-Р ЛУКЕ Ј. ПАНИЋА

улица Краља Петра 77. — „Зерек“

Телефон 21-22.

Препоручује своје велико стовариште: лекарија, страних и домаћих специјалитета, заводног материјала, иригатора, минералних вода, минералних соли, парфимерије: руске, француске, енглеске и немачке, француског медицинског коњака, рума и чаја.

— СВЕ ДАЈЕ ПО ДРОГЕРИСКОЈ ЦЕНИ —

Примљене поручбине месту, телефонским путем, шаље се одмах где се уде желело без икакве посебне награде.

102, 16—100

Бољој бакалској радњи потребан је помоћник. — Јавити се администрацији Рад. Нов. 205,1—3

ПОТРЕБАН ми је радник обућарски за мешовити посао. Илија Цветковић, обућар Баба-Вишњина ул. бр. 55. 202,2—3

Специјалиста за СИФИЛИС болести коже и полних органа

Др. Драг. Т. Владисављевић

Вакцинотерапија гонореје и свих њених компликација.

Преглед крви код сифилистичних

Стан: дом „Анкера“ (Теразије), или Балканска ул. 7.

Телефон 1967. 101,13—100

ШТАМПАРИЈИ

М. Деспотовић — Зајечар

потребан је један слагач и један машински ученик који је провео најмање 2 године на занату. 204,2 3

УЛОГЕ НА ШТЕДЊУ ПРИМА

САВСКА БАНКА БЕОГРАД—САВА

Плаћа на улоге 6 од сто интер са годишње по по годби и више.

Нарочито повољни услови за ситне улоге родитељима који оће својој деци да осигурају капиталили мираз. 89,30—100

У ЗАВОДУ БЕЛОГ РУБЉА

Мице Стакковић

Краља Милана ул. бр. 59.

КОШУЉА МУШКИХ у фарби 4-50 ном. од најјачег чешког зефира.

ГАЋЕ МУШКЕ 2-50 комад, од јаког ског платна комотне и добро у вене. 70 27—50

НОВО ОТВОРЕНА ПАНЦА

готовог Мушког, Женског и Дечијег ОДЕЛА

БЕНВЕНИСТИ и МАНДИЛОВИЋ

Краља Милана ул. бр. 37. (до Браће Марковића обућаре)

Има увек огроман избор сваковрсног одела, како за рад тако и за празничне дане.

За унутрашњост шаље уз доплату, ако се не допада прима се натраг.

187,17—100

НОВО!

Посребрен компектан апарат за бријање, са чан четом, четком за мазање сапуницу, једним антисептичним сапуном за бријање и једним ножем, у засебној лепо удешеној шатули (кутији) продајемо за свега Дин. 3.

Шаљемо поштом уз доплату са поштанским трошковима од 1 динар.

Велико стовариште нирбершке робе, грамофона и грамофонских Плоча

РУСО и КАЛМИЋ

Васина улица бр. 5.

такође смо добили на стовариште једну нову врсту Грамофона који каквоћом и изврсно јаким гласом надмашују све друге скупље грамофоне и продајемо их по само 40 дин комад. 158,8—10

БЕОГРАД

СКОПЉЕ

С. ШАЈНЕСОНОВ

Телефон бр. 26.

Телефон бр. 26.

Краљ. Срп. Дворски оптичар.

Једина радионица за израду вештачких ногу и руку као и свих ортопедских апарата. Сопствени никлерај и шлајферај са електричном снагом.

Највећи избор свих врста наочара и чвикера у никлу, сребру, дубле и злату. — Лорњоне за даме у великом избору.

Барометре, термометре, градове, педометре и арсометре. — Фотографске апарате „Кодак“. — Електричне цевне лампе.

Ценовник на захтев бесплатно.

144,6—10

ТРИКОФИЛИНА

(TRICOFILINA)

Доктора Л. ФЕРЌО, лиферанта Кр. Талијан. Двора из Милана на основи гаса (петролеума)

јединствено и у целом свету признато као најбоље средство за рашћење косе и против њеног опадања, а лечи савршено од перути и даје коси диван сјај.

Добија се у свима Дрогеријама, Апотекама, бољим трговинама и берберницама.

174,7—30